

„Biruit-au gândul...”

În plină epocă de electronizare a informatizării, când tradiția este supusă unei galopante modernizări, putem să amintim cuvintele cronicarului de acum mai bine de 300 de ani în a sa Predoslovie că, „Biruit-au gândul să mă apuc de această trudă”, cuvinte așternute pe vestita cronică *De neamul moldovenilor*, celebră moștenire scrisă la care apelăm ori de câte ori dorim să știm de unde ne tragem și care au fost marile fapte ale strămoșilor noștri drept modele pentru viitorime. Sunt cuvinte de mulțumire pentru lucrul bine făcut, de triumf și biruință, care nu și-au pierdut și nu își pierd actualitatea.

Sunt 20 de ani de când Fundația Culturală „Vasile Netea” își oferă publicului larg serviciile sale de cunoaștere a trecutului cultural-istoric mureșean, parte integrantă a culturii naționale și universale. Model l-am avut pe omul de mare cultură Vasile Netea, personalitate de prim rang, intelectual desăvârșit, simbol al aspirațiilor noastre. El descinde din acest spațiu mureșean, în care a trăit anii afirmării și fertilității culturale. Aici și-a format, cultivat dragostea de pământ și de oamenii locului. Cu încărcătura spirituală a acestor locuri a plecat la curți mai înalte obligat de împrejurări, mai aproape de sursele cunoașterii pentru a-și împlini gândurile și a ne lăsa opera nemuritoare, a biruinței, prin cărțile care devin mărturii peste veacuri și milenii. Iată de ce am apelat la acest nume-simbol, drag nouă, atunci când ne-am propus o fundație reprezentativă de cultură care să întrunească toate năzuințele și aspirațiile noastre de viitor într-o țară în care au fost redobândite nu cu mult timp înainte drepturile și libertățile de care mentorul nostru spiritual nu s-a mai putut bucura. Aceasta este Fundația Culturală „Vasile Netea”, primită cu entuziasm și speranțele împlinirilor. Patruzeci de intelectuali mureșeni și din țară își așterneau semnătura pe actul de constituire, între care: dr. Serafim Duicu, Romulus Feneș, Cornel Moraru, Grigore Ploșteanu, Mariana Ploșteanu, dr. Sorin Lucian Puia, George Radu Serafim, Cornel Sigmirean, Ilie Șandru, Melinte Șerban, Teodor Tanco, Nicolae Ulieru, Radu Ceontea, dr. Ioan Chiorean, Vasile Dobrescu, Lucreția Netea, Gelu Vasile Netea, Petre Curticăpean, Mihail Art. Mircea, Dimitrie Poptămaș, Dorin Borda, Gheorghe Câmpeanu etc. Ce galerie de oameni cu gând curat și frumos! Mulți dintre ei plecați în decursul timpului pe drumul fără întoarcere. Câtă voință de a ne oferi serviciile noastre propășirii neamului, ce scop nobil de a fi folositor țării și intereselor sale, așa cum a fost Vasile Netea!

Ne propuneam atunci, prin prevederile statutare, valorificarea moștenirii istorice și literare a lui Vasile Netea; inițierea și validarea a multiple forme de activitate culturală, științifică și literară; valorificarea și stimularea moștenirii folclorice; promovarea spiritului de respect pentru valorile intelectuale; sprijinirea și stimularea

specificului activităților de cunoaștere a celui cultural și istoric din spațiul transilvan și acordarea de sprijin copiilor și tinerilor cu înzestrare intelectuală sau cu talent deosebit, dar cu posibilități materiale reduse.

Ideea înființării fundației s-a născut la împlinirea a cinci ani de la trecerea la cele veșnice a cărturarului. Cererea de înregistrare a fost înaintată Tribunalului Târgu-Mureș la 23 martie 1994, iar pronunțarea a fost dată la 25 martie 1994. Din primul Curatoriu au făcut parte Dimitrie Poptâmaș - președinte, dr. Grigore Ploșteanu - vicepreședinte, Mihail Art. Mircea - secretar, Aurel Borșan și Gelu Netea (București), Teodor Pârlea (Deda), Marin Șara (Reghin), Melinte Șerban - membri, iar Teofil Bleahu - contabil. Președinte de onoare a fost ales academicianul Gabriel Țepelea.

Planurile culturale ale fundației au fost puse în aplicare printr-un laborios program de tipărituri. Ne-am ghidat după dictonul latin „*verba volant, scripta manent*” ceea ce înseamnă că vorbele zboară, scrisul rămâne. Astfel am reușit să punem în circulație tipărituri care să valorifice în primul rând aspecte ale vieții și activității unor oameni cu contribuții deosebite la dezvoltarea societății românești mai puțin cunoscuți, peste care însă s-a așternut tăcerea timpului, precum și fapte istorice, locuri fermecătoare ale acestui județ. În 23 de volume, sugestiv intitulat *Caiete mureșene*, am prins personalități locale importante, care cu greu își găsesc locul în fluxul și explozia informațională națională, bunăoară cum ar fi Ion Chinezu - critic literar și diplomat, Emil Aurel Dandea - fost primar al Târgu-Mureșului, Elie Câmpeanu - protopop al Târgu-Mureșului interbelic, Alexandru Ceușianu - scriitor, ocupația de bază fiind avocatura, Aurel Filimon - muzeograf și bibliolog, Ariton Popa - protopop al Reghinului etc. Deopotrivă, altele sunt închinat acestor locuri, cum a fost *Monografia orașului Târgu-Mureș* a lui Traian Popa (reeditare), *Mărturii prin vreme*, *Evocări istorice și literare*, *Cultura mureșeană în memoria cărților* ale lui Melinte Șerban. Deosebit de valoroase sunt volumele de memorii: *Mărturii dintr-un veac apus* de Valeriu P. Vaida, *Credință și apostolat* de Iosif Pop, vicar episcopal în Ardealul înstrăinat, și, nu în ultimul rând, volumul de *Memorii* semnat de Vasile Netea.

Alte cărți cu tematică diversă au apărut în afara colecției cum sunt: *Politică și administrație* de Emil Aurel Dandea, *Prutul dintre noi* de Mihai Suciuc, *Cinci ani de luptă românească în Ardealul de Nord*, excelentul dicționar explicativ, *Istoria Românilor și cultura civică* a profesorului Vasile Nuțiu, *Correspondența lui Take Ionescu cu Adina*, scrisori provenite din biblioteca lui Vasile Netea.

Cum este firesc, am acordat atenție scrierilor de și despre Vasile Netea. Ne îndeplinim o obligație morală și de cinste de a repune în circulație moștenirea lui Vasile Netea. Menționăm în acest sens volumul din seria caietelor mureșene, *Vasile Netea - evocări și bibliografie*, cel de comunicări *Vasile Netea - istorie și națiune*, prilejuit de centenarul nașterii sale, încercând prin oameni de valoare o reconsiderare a operei sale. Totodată, a fost reeditat volumul *Constantin Romanu-Vivu*, iar în acest an au apărut primele două volume de publicistică de tinerețe și refugiu, aceasta din urmă sub titlu inițial, „*Pentru Transilvania*”.

Tot la activitatea editorială menționăm apariția anuală a celor 22 de volume din Almanahul literar -cultural al românilor nord bucovineni „Țara Fagilor”, alcătuit de

fratele nostru Dumitru Covalciuc din Cernăuți (Ucraina), și difuzat gratuit în Regiunea Cernăuți și în țară.

În plan cultural, Fundația „Vasile Netea” a fost și rămâne o prezență activă. În bună parte acțiunile sale sunt consacrate aniversărilor și comemorărilor patronului ei spiritual. Anual, la Târgu-Mureș și Deda, se organizează simpozioane și sesiuni de comunicări și referate. Toate cărțile fundației au fost lansate cu public. Numeroase prezentări de cărți au avut loc în ultimi ani la Centrul de Dezbateri Socio-Politice și Culturale „Emil Aurel Dandea” din Târgu-Mureș, locație deschisă pentru toți cei care doresc să-și prezinte creațiile publicului, avându-l moderator pe președintele fundației. Am încercat prin aceste lansări să promovăm în rândul publicului creațiile spirituale locale. Nu au fost omise nici alte localități legate de viața și activitatea lui Vasile Netea, cum au fost Reghinul, Toplița, Gurghiu, Ibănești, Hodac ș. a. Doresc să mulțumesc în acest context în special Primăriei comunei Deda, care prin Lucreția Cadar –primar, găsește timp și ajutor financiar pentru a-și cinsti fiul satului, anual, așa cum se cuvine unui mare înaintaș. De asemenea, aducem mulțumiri Consiliului Județean Mureș pentru sprijinirea proiectelor editoriale (de cărți) ale fundației în decursul timpului iar acum pentru marcarea a 20 de ani de existență, precum și Primăriei municipiului Târgu-Mureș. De asemenea, aducem mulțumiri Ministerului Culturii, care până nu demult a finanțat parțial unele proiecte de tipărire a cărților, în special a Almanahului „Țara Fagilor”, și, nu în ultimul rând, Bibliotecii Județene Mureș, păstrătoare a patrimoniului spiritual al lui Vasile Netea, Direcției pentru Cultură și Patrimoniu Cultural a județului Mureș, ca și tuturor celor care ne-au acordat sprijin moral și financiar și au fost alături de noi în tot ce am înfăptuit.

E mult sau puțin! Da este mult pentru că și anii sunt nenumărați, iar noi adăugăm mereu câte o carte la zestrea editorială, spirituală, care crește an de an. Este puțin față de numeroasele lucrări care își așteaptă lumina tiparului.

Valorificarea gândurilor prin carte este un semn al biruinței pe care o dorim să ne însoțească și de acum înainte.

La mulți ani!

Dimitrie POPTĂMAȘ
președinte,
Fundația Culturală „Vasile Netea”